

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési drak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizethető a kiadóhivatásban és minden megyei postahivatálnál.

Felolós szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség: Kigyó-utca 9. sz. Kiadóhivatal: Szt.-István-tér 1. sz.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Társadalmi bajok.

Még csak nem is olyan régen azt hittük, vallottuk, hogy itt: a hazáját imádó, királyáért rajongó, idegenekkel szemben zárkózott, higgadt, egészséges gondolkozású magyar nép közt lehetetlen gyökeret vernie a Németországból átcsesmpészett, téveszmékkel elterdített tannak: — a szocializmusnak.

S ime, sajnos, megtörtént.

Alig néhány éve, hogy 2—3 zuglap sz erkesztősége megalkotta a nemzetközi szocialdemokrata párt vezetőségét, mely kiaknázva a sajtószabadságot, rövid idő alatt annyira szervezkedett, hogy pártnak nevezhette magát.

Ennek a kompániának szándékai nem tiszták; hisz az eszmével semmit sem törődnek, csak önző anyagi érdekeik kielégítésére törekcsenek, eszközeik megválogatásában nem válogatásában nem válogatásak, sőt határozottan erkölcselcsenek. Az egész csak közönséges üzlet előttük. Ország-világnak kiabálják a magyar munkás nyomorát, tarthatatlan helyzetét — maguk pedig minden néven nevezhető gyűléseket indítanak, minden nyomtatványukat pénzért adják s ehhez hasonló módokon zsarolják — az oly nyomorultnak hirdetett — munkástömeget.

Csak az a csodálatos, hogy ez a munkástömeg, mely a szocializmusból még egy szemernyi hasznot sem látott, melyet

csak bajba döntöttek, — mégis ragaszkodik az általuk hirdetett tévtanhoz, mégis úgy támogatja e sötétben bujkáló tant.

A szocializmus aggasztó mértékben terjed országaszerte. Egyes vidékeken már erőszakhoz is nyul: rabol, gyilkol, gyújtogat s így készül a földosztáshoz.

Már nem is szocializmus az, hanem kommunizmus, anarchia. Ha ezt most nem tudják elfojtani, ember legyen a ki a bajt képes lesz orvosolni.

A munkások az államok határát meghaladó nemzetközi szövetséget létesítettek s emellett ellefejtik a fajok gyűlöletét, de el a haza szeretetét is.

A munkások jelenlegi helyzetéből támadt ezen eszmék és törekvések megoldására képes-e az állam magában? Segit-e az anyagi erőhatalom?

Nem, — itt erőhatalom, csendőrszurony csak ideiglenesen segíthet. Nem segítenek az engedmények sem.

Ezen csak az egyházzal karöltve haladó kormányzat segíthet.

A szocializmussal mindez ideig mint Istentől elrugaszkodó irányzattal bántak, anathémával suttogták vagy ignorálták. De ujabban már az egyházak ajtaján is zörget a munkások kalapácsa és az egyházak, ha nem akarnak tulhaladott álláspontul feltűnni, kell hogy felkarolják ez új vilámozgató problémákat is.

Néhány év előtt a pápa a szocialistákhoz enciklikát menesztett, mult évben

pedig a müncheni protestáns főkonzisztórium zsinati kérdésül tűzte ki a szocialis kérdés megoldási módozatait — a papság szempontjából.

Lehet, hogy mindezeknek semmi gyakorlati hasznuk nem lesz, de az bizonyos, hogy a lelkeség egy új feladat előtt áll, melyet legalább is lelkiismeretesen kell tanulmányoznia.

Minden felekezeti szemináriumában a gyakorlati lelkeszattan körében kell vonni e kérdéseket, mert ha e kérdések a lelkesek nélkül oldatnak meg, akkor nagyon könnyen nélkülözhetővé is teszik majd őket.

Millió eszme van a világon. Minden nagy dolog a kezdetén csak eszme volt.

A gyűlekezési jog, a jogegyenlőség, a művelődés nevesítése mind eszmék alapján álltak elő. De a világ fejlődik, vele az eszmék is fejlődnek, megöregcsenek és meghalnak. Azután egy új eszme helyettesíti a régit, mely utóbb szintén megöregcszik s meg fog halni ez is. Egyszer csak azt halljuk, hogy elfajultak jogaink, szabadságaink. Az egyéni szabadság alapján egyes emberek gazdagodtak mások rovására. A vagyoni kérdés hatalmi kérdéssé válik és viszont.

Ez állapotokon egyes emberek segíteni igyekeztek s kimondták e jelszót: az egyént nem szabad magára hagyni.

Ez a forduló pont, itt kezdődik a szocializmus.

A párducz.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tározaja. —

Némethből: Romoky Ferencz.

A cirikus föld alatti üregéből lassan emelkedett fölfelé a ketrecz. Mintha a rejtelmes éjből hozott volna föl magával egy részt. S mikor a ketrecz ajtaja a nap ragyogó fényével föl pattant, a fenevad lábait alatt érezvén, a meleg, sárga, piros vér foltoktól tarkuló cirikusporondot, megrészegedett a napfénytől. Egy kimondhatatlanul fenséges érzés járta át minden idegét.

Fiatal volt, karcsu, ugrásra kész, természet a tekintete párducz királyi gyászruhája fődte, szemei úgy villogtak mint két hatalmas topáz; vizsgálódva nézett körül a kíváncsi, bámuló tömegben, a mely az emelvényről csak egyet nézett: az ő alakját, a komor, fiatal nőstény párduczot. Három könnyű szökéssel a cirikus közepén termelt. Itt hullámzó mozdulatokkal lefeküdt s megvetve mindent, még a császári páholyból föléje irányuló tekinteteket is, mintha ez őt egy cseppet se érdekelne, egész fesztelenül a farkát kezdte nyalogatni. Mellelte magas, vérrel bemoeszkolt keresztekben kereszteknek felnyugt holttesttel függtek. A sarokban, mint egy összeomlott fal, egy elefánt szürke hullaja hevert. Tőle távol, a nagy, lépésenkint egymásra épített körökön hátovány, összeszuszult alakok tömege hullámozott; valami különös zagyva lárma hallatszott felőlük.

A fenevad végre elkészült tolettjével s orrával szimatolva, okát kereste a zajnak; megfoghatatlan volt mindez előtte, hisz az ő rideg életmódja a gyilkolásnak csak hasznosságát ismerte, a különböző kedély hullámzásoknak nem jutott tér. Pedig úgy tombolt az a lárma, akárcsak a vihartól korbácsolt hullámok üvöltése, mint az ágak recsegése, ha dörög és vilámlik.

Egy gnyos, elnyújtott ordítás volt felelete a tomboló viharra s lassu léptekkel a megölt elefánt hullájához közeledett; az emberi zsákmányt megvetette, mintha valami különös szeszélyből azt akarná bebizonyítani, hogy a valóban vad állat szelid is lehet.

Élvezettel szűrcsölte az óriás tetemből folydogáló párolgó vért, kitépett egy darab húst belőle, s mikor jóllakott, végig lekedt az elefánton és a talpát kezdte nyalogatni.

Két nap óta sötét börtönében csak hitvány köménnyel és sáfránnyal készített éledellél traktálták, hogy a végőig fokozzák gyomorának emésztő éhségét. De ez nem volt inye szerint, megvetette, hiszen nagyobb böjttel, keservesebb kísértésekkel is megbirkózott már ő. Ismerte a szomjazás kínját hazájában, a hol a madarak egyhangu panasszal siránkoznak az eső után, ismerte a reneteg keresztültörhetlen erdősegek növényeit, a melyeken sziszegő mérges kigyók tanýáznak, lesik a vadat, hogy gyilkos szoritással megöljék, ismerte a forró nagyok égő tüzeit és látta egyes rágadozó nevetésécs soványaságát, a feszült

várakozást a hold álnok tényénél, a mely oly gonoszul kísért a mindig messzebb és messzebb távozó zsákmány üldözésére. Ezen sikertelen vadászatokból maradt még meg benne a szerencsétlen harcos ösztöne s beérte egy szerény lakomával, hogy el ne szédítse szerencsése abban a boldog tartományban, a hol, a mint látszik, a fenevadokat ünnepi lakomába részesítik. Eltogyasztotta falatjait a nélkül, hogy fölötte különös örömet nyilvánítaná.

Egyszerre egy keresztény jelent meg az elefánt mellett, meztelenül, kezében csupán egy szögcs ostor volt, ez volt a fegyvere, szemmel nem látható hóhérok taszigálták ide. A kiömlött vérben megcsuszott és hanyatt vágta magát. Odafönn gnyos röhögés hallatszott és ő ujra talpra állt. Kezében a korbácsot fogta, ajkán egy bágyadt mosoly jelent meg. Semmi szándékot nem árult el, hogy a gunyolók kezében járjon, még a fenevaddal szemben sem, a melynek szét kellett őt tépnie. Ott állott előtte és tiszta szemeit ellenségére szegte. Ez pedig csak a lábait mozgatta, mintha játszanék a mintha azt akarná mondani: „Még vagyok elégedve.“ Aztán lelapult, félig becsukta a szemeit és zavarodottan oszvalta a farkát.

A kíváncsi tekintetek küzdclme következett. A keresztény, noha tétlenséget mutatott, minden gondolatával az állatszclidítő titkát akarta kitalálni, a ki pusztán tekintetével tud parancsolni a vadnak, a szabadra eresztett párducz pedig mintha azt akarná kitalálni, hogy miféle hatalma lehet ennek az embernek, mikor semmi sincs nála.

Mai lapunk 8 oldal.

A szocializmus bevallott alapelve, melyen az egész tan nyugszik: a mostani termelési rend teljes átalakítása.

Ezalatt a magántulajdon teljes megszüntését, az összes munka vagy termelési eszközöknek az összesség, a "társadalom" tulajdonában átszállását értik.

Ezek felhasználásával egy reménybeli társadalomban — melynek élén rövid időre a korlátozott hatáskörrel választandó központi igazgatóság állana, — munka feljegyzési lapocskák segítségével mindenki munkája arányában nyerne kielégítést.

*

A államokat és társadalmakat gyökeresen átalakító nagy politikai és társadalmi eszméknek közös sorsa a félreértés.

Az emberiség eme természetes gyengeségének súlyos átkait megszenvendte a Jézusi tan, a kereszténység, a reformáció, a ma világszerte diadalmasan uralkodó liberalizmus s így nem kerül ki azokat a szocializmus sem.

A fejlődés törvényeit nem ismerheti fel mindenki. Ezért az ellentétes eszmék folytonos harcát és e harc jogosultságát megérteni csak keveseknek adatott. A meddig pedig a tömegből kiemelkedő eme egyének kisebbségben lesznek, addig az új eszmék s azoknak harcosai elnyomatnak az uralkodó eszmék és azok hasznélvezői között.

Igy van ez a szocializmussal is. A vezetők annak teljes tudatával bírnak, hogy az általuk óhajtott átalakulás fetetlenül forradalom utján jöhet létre; sőt arra hogy ez a forradalom erőszakos lesz-e, avagy békés? — hidegen jelentik ki, hogy ez a jövő titka; tehát elfogadják, sőt hallgatag hirdetik is az erőszakot.

És ebben már túllépték azt a határt, ameddig az észszerűség helyeselheti törekvéseiket.

Ugy, hogy a szocializmus szó ma az

Óriási láрма következett erre s ez mindkettőjüket kizavarta gondolataikból. Egy mulatság központjai voltak és senki nem volt meglepődve a mulattatás illetlen módjával. Előszólitották a hecczelőket. Lovakat hoztak, a melyek elcipelték az elefántot, az ellenfelek azonban egymással szembeállva tovább is farkasszemet néztek.

A keresztény nem akart harcolni, a párducz pedig, mivel már úgy is jól volt lakva, minek fárasztotta volna magát a küzdelemmel. A hecczelők egyike nekiment és kardjával akarta őt kényszeríteni a támadásra. A vad azonban egy ügyes ugrással kikerülte a csapást, a keresztény pedig szomorúan mosolygott.

Mindenfelől ordítani kezdtek.

A vihar fenyegetőleg kitört.

A hecczelők a fenevadra rohantak, a mely személyesen a gyengébb fél szerepét játszotta.

A lándzsák végét tűzbe tették, kőcczal körülltekert, forró szurokba mártott nyilakat hoztak, a hordókat megtöltötték forró olajjal, aztán behitták a kutyákat, a melyek be voltak tanítva, hogy a bikáknak a szügyébe harapjanak.

Egyszerre mindenkinek a haragja a fiatal nőtény párduczra irányult, ez luzórozva verte farkával az oldalát, mintha azt akarná kérdeni: „mire való ez a sok készülődés?”

De a hecczelők nem adtak neki annyi időt, hogy összeszedhesse magát. Rárohantak és vad hájsza keletkezett a holttestekkel telt porondon. A vad, mintha valami babonás félelem lepte volna meg, menekült. Tarka tömegben hemperegtek és taszigálták egymást ide-oda az üldöz és üldözött, az emberi és állati hullák, a nép pedig, a melynek izgatottsága ezen

eddig rend ellen izgató munkás pártot jelenti.

Ez a szocializmus rettevésben tartja a városokat, a különben békés községeket, sőt egész vidékeket is s csak a legszigorubb karhatalom alkalmazása képes a háborgó munkás népet a kellő rendre utasítani.

Eppen nem csodálkozunk tehát az anti-szocializmus türelmetlenségén. A világtörténelem több korszakában láttuk már ezt. Láttuk hazánkban csak ötven évvel ezelőtt is, az anti-liberalizmus mezében. Valamikor — a szocialis államban és társadalomban — még ugyanez a géniusz fog elkeseredetten harcolni egy újabb eszmeirány: az általános és igazi humanizmus vitézei ellen is. A mig az emberiség él, fejlődik és halad, haladásának kerekén ott ül mindvégig a félreértés fékező géniusza.

De ez az átok sohasem akadályozhatta meg az új eszme diadalát. A védekezés brutalitásaiban megsebezve, elvérezve egymásra dőlhetnek az emberek tömegei, az eszme azért él s minden kiömlő csepp vér az új hajnal hasadásának pirját élénkíti.

Képzett elmével átlátjuk a szocializmus eszméinek politikai lehetetlenségét a jelen viszonyok között; de azért ne fogjunk fegyvert a szocialistákra, mert törekvésük alapjai észszerűleg igazoltak. A megkülönböztetés ezen ténye a szocializmus megértésének kulosa.

A szocializmus félreértése, a külföldi nagy szocialisták iránti bizalmatlanság okozta, hogy az utóbbiaknak tanításait még ma sem fogadjuk el teljesen. Pedig, ha a megkívántató bensőséggel foglalkozunk e kérdéssel, akkor sok félreértést eloszlatathatunk.

A szocializmus általában véve semmi más, mint egy gazdasági rendszer, mely a legridegebb alapon nyugszik és melynek legfőbb jellemvonása az, hogy merőben a vagyoni boldogulásra, az anyagi létezés

új tréfa láttára lohadni kezdett, durva röhögésben tört ki. Innen is, onnan is dobálni kezdtek az ostoba állatot; ki gyümölcsöscsel, ki kövel, ki fegyverrel. A patricius nők ékszerikkel hajigálták, maga a császár is fölállva páholyában, ezüst pénzekkel dobálta. A dühtől tajtékozó, össze-vissza szurkált és égetett vad végre végső kétségbeesésébe a nyitvahagyott ketrecbe ugrott.

Az ajtót rácsukták, és a sötét ketrec ismét a földalatti üregbe sülyedt.

Irtóztató éjjelek és nappalok következtek ezután. Időről-időre fájdalmas üvöltésben tört ki a fiatal nőtény párducz. Panaszkiáltás volt ez a naphoz, a melyet többé nem pillant-hat meg.

A czirkusz gúnytárgya lett s ezért mindent el kellett tűrnie. „Gyáva volt” — mondták — „megfútt a harc elől, nem érdemli meg, hogy a nemes vad rangjára méltónak találják.” A fogoly vadak felügyelője egy vén rabszolga, irgalmatlan volt iránta. Nem adott neki enni mást, csak azt, a mit a többiek meghagytak: lerágott csontokat, rothadt, bűzös hullákat, melyeket nála halmoztak össze, akár csak egy kloakában. — Gonosz fickók, hogy gúnyt üzenek belőle, leszögezték farkát a földhöz, a melyet csak egy hatalmas rántással tudott kiszabadítani, ott hagyva egy darab bőrt is belőle.

Az öreg rabszolga azzal mulatott, hogy az egyik kezét feléje tartotta, a másikkal az alatt ként vágott a szemé közé. Az egyik fülét fákiyával egészen le is égették.

Elrabolták tőle a levegőt, a világosságot és ő panaszosan ordított. A szája habzott a véres tajtéktól, a menekülés vágyától öztö-

igényeire fekteti a súlyt. Hogy az embernek a gyomrán kívül egyebe is van, hogy az ember nem hústömeg, vagy lelketlen gép, melyet csak fitteni kell; hogy magasabb, lelkesítőbb, állandóbb vágyaink, szik-ségeink is vannak: ez a szocializmus rendszerében majdnem teljesen eltörpül.

Legérdekesebb azonban a mi szocialistáink szocializmusának az eredetétől való rendkívüli eltérése. A mi szocialistáink az ő programtételüket az általános szavazati jogban és a nyolcz órai munkaidőben foglalják össze. Sem az egyik, sem a másik nem fő pontozata, sőt nem is szükségképi eleme a szocializmusnak. A mi szocialis vezéreink összetévesztik az eszközöket a czállal. Az általános szavazati jog csak eszköz, hogy minél többen jussanak az országgyűlésekbe, ahol elveiket a mentelmi jog védelme alatt napról-napra hirdethessék.

A nyolcz órai munkaidő is csak védelmi jelszó azon tulságos kizsákmányolás ellen, melyet a szocialisták szerint a munkások, cselédek gazdáiktól elszenvednek. A szocialisták jövőndő államában ez nem szerepel programpontként, sőt az ugyanazon termék előállítására egyiknél vagy másiknál szükséges hosszabb munkaidő az általános munkamérő és pénz helyettesítő munkaidő kiadására nézve nem bir befolyással. Az ő államukban annyi ideig dolgozhatik az ember, ameddig tesz-szik, a baj csak az, hogy a szorgalmasabb és kitartóbb munka gyümölcse sem dusabb, mint a lassubb munkáé.

A mi szocialistáink tehát nem nagyon tudják, hogy mi a szocializmus. De nem is csoda. Hiszen a szocialista tanok oly nehézkesek és bonyolultak, hogy hires szocialista tudósok bevallották: mennyire megfeszített tanulmányozás kellett e tanok egynémelyikének megértéséhez.

A mi szocializmusunk oly társadalmi

nözve, fejével verte a ketrecz rácsát és körmeivel tépte, szalgatta a földet. Ordítása mindenkiben borzalmat keltett s ezért kiadták a parancsot, hogy éhhalállal kell elpusztulnia. A megfojtásról, vagy hogy lándzsát döfjenek a szívére keresztül, a mint a nemes vaddal tenni szokás, szó sem volt, nem találták rá érdemesnek.

Egészen meglepedtek róla. A vén ör nem is ment már feléje fákiyával.

És a fenevad megsejditette ezt.

Elnémult, büszkén lefeküdt. Csonka farkát lábai közé fogta, lábait keresztbe rakta, szemét bezárta és álmadozva várta halálát.

Ó ti fenséges erdők! a melyek nyögtetek a vihar tombolása közt. Te hatalmas nap, te rózsaszínű hold, ti madarak, melyek oly panasszal sirtatok az esőért, ez a végtelen zöld, a kristálytisza patakok, fiatal, gyenge vadak, melyeknek életét egy lélekzetvétellet ki lehet színi. Ti hatalmas, ti óriási folyók, melyeknek oly végtelen és oly sima a tükrök és ha a vadak fölájuk hajolnak, csillagkoszorúval övezett képmásukban gyönyörködhetnek...

Lassankint szinte elbódították ezek az álmoképek a halkodló párduczot...

Ó mily szerencse lakik ott, ott a messze távolban, ó az a szabadság!! Kinos kétségbeesést keltve villant meg aztán előtte nyomora sorsa:

Látta az arenát, a megölt elefánt szürke tömegét, a keresztény hideg mosolyát, végül a hecczelők dühös kiabálását, aztán a kinzásokat, a kegyetlen kinzások minden nemét. Orrát keresztberakott lábaira fektette és úgy látszott, mintha aludnék... talán már nincs is benne élet.

HIREK.

baj, mely társadalmi uton is megoldható a czoocialis államrendszer megvalósulása előtt. Csak hozzá kell látnunk. A gyógyulás első feltétele: a mozgalom alap okainak elfogulatlan megvizsgálása. A fenyegető veszélyeket tulságos vádakkal és hamis állításokkal nem háritjuk el.

A kölcsönös egymást megvetés, a közös czélokért való küzdelem, a művelődés szeretete, az anyagi és szellemi haladásra való törekvés egyesítse az anyagi és szellemi erőket, mert ily egyesülés nélkül a szellemi erő nem érvényesülhet, az anyagi pedig az anyagi önzés eszköze és a társadalomra nézve holt töke marad.

S aztán a kimélet, szeretet és a jótékonyosság műve meggyógyít mindent úgyannya, hogy majd évtizedek multával minden nagyobb rázkódtatások nélkül fog átvonulni fölöttünk a szoczialis forradalom viharja.

Németh Zoltán.

A tárgysorsjáték.

A székesfehérvári jótékony négyesület által 1898. február 20-án tartott tárgysorsjáték alkalmával kihuzott nyerő-számok:

138	143	145	156	158	193	198	247	268
277	284	287	290	332	368	416	425	427
473	478	507	509	524	531	551	622	623
649	668	675	692	702	704	714	763	771
776	778	800	822	845	852	874	889	895
988	1007	1016	1051	1120	1127	1146		
1148	1194	1212	1227	1233	1303	1323		
1327	1386	1487	1508	1509	1573	1575		
1592	1613	1622	1702	1724	1729	1730		
1750	1768	1769	1781	1789	1809	1877		
1878	1882	1909	1936	1980	2048	2080		
2081	2089	2104	2121	2177	2204	2208		
1243	2279	2303	2308	2310	2318	2344		
2402	2407	2425	2485					

A régészeti egyesület és Székesfehérvár városi történelmi és régészeti egyesület f. hó 20-án d. e. 1/2 11 órakor értekezletet tartott Károly János elnöklété alatt. Előzőleg ki lön bocsátva 180 meghívó részint a tagokhoz, részint oly urakhoz, kikről feltehető volt, hogy ily kulturális intézmény iránt érdeklődnek, s ennek dacára csupán 14-en jelentek meg: Daróczy István, Dietrich Szilárd, gr. Festetics Bencő, dr. Fiáth György, Fittler Béla, Gebauer Miklós, Gáhy Endre, dr. Hattyuffy Dezso, Knobel Elemér, Lichtneckert József, Mátyás Mihály, Kégl Miklós Szűts Arthur. Elnök megnyitása után titkár ismertette a vidéki muzeumok segélyezés tárgyában kiadott min. rendeletet. Zajos megvitatás után kivilágított, hogy azon kellékek, melyek a segélyezés alapjúl szolgálhatnának t. i. tágas, alkalmas, hozzáférhető helyisége, önálló és állandó fenntartási vagyona az egyesületnek jelenben nincsen; ennek okáért elhatározott, hogy a kormányhoz felirat intézendő, miszerint évi rendes segélyezés mellett lehetőleg adassék, hogy az egyesület virágzó állapotban legyen hozható. (A. F. K. E. muzeum alapítása czéljából évi 3000 frt segélyben részesül, míg a helybeli egyesület 25—30 ezer frt értékű muzeum felett rendelkezik.) Az alkalmazatlan alapszabályok módosítandók. A rendetlenül fizetett évi tag díjak (1 frt) töröltetnek, s csak 3 évi hátralék lesz behajtandó. A régiségár leltára elkészítendő. Belépési felhívást bocsát közzé, széleskörben taggyűjtést eszközöl és a közel jövőben évkönyvet ad ki; ez ülés megállapodása pedig valamint a magajutandó intézkedéseket, pénztári állapot kimutatását a legközelebbi közgyűlés elé már határozat formában terjeszti határozat hozatal czéljából. Az ülés 12 1/2 órakor ért véget.

— Miniszteri rendelet. Ma érkezett le a megyéhez a földmivelségi m. kir. miniszter rendelete a munkaadók és a mezőgazdasági

munkások közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló 1898. II. t. cz. végrehajtása, továbbá az igazolványok kiállítására, az elveztet, megtelt, vagy megsemmisült igazolványok megújítása körüli eljárás, valamint az eljárás szabályok tárgyában. Az 1898. II. t. cz. és ezen rendelet folyó évi márczius hó elejével lép életbe.

— Számvizsgálók. Az 1886. évi XXII. t. cz. 142. § a törvényhatóságoknak köteleességévé tevén, hogy a községi számadások megvizsgálására lehetőleg a községen kívül álló egyének választassanak meg oly utasítással, hogy ezek a számvizsgáló gyűléseken jelenjenek meg, azon elnököljenek, a tanácskozást vezessék és tapasztalataikról jelentést tegyenek számvizsgálók felkérése, illetve megválasztása a febr. 7-iki megyei közgyűlésen megtörtént, miről a megválasztottak, főszolgabírák, számvivőség és a vármegye alispánja a napokban jegyzőkönyvi kivonaton értesítették, ez utóbbi egyidejűleg meghatalmaztatván, hogy ha a megválasztottak közül megbízatását valaki el nem fogadná, helyének betöltése iránt saját hatáskörében intézkedjék.

— Tiszti táncfűzérke. A helybeli m. kir. esendőr és honvéd tisztikarnak e hó 19-én a „Magyar Király“ szálloda emeleti termeiben rendezett második táncfűzérkéje az elsővel megfelelőleg igen fényesen sikerült. A honvédeknek szolgáltatta a zenét. A négyeseket 60 pár táncolta. A kedélyes mulatság reggelit tartott. Jelenvoltak: Albrecht Gyözőné, Bakos Jánosné, Beretzky Miksáné, özv. Békesy M.-né, Bóra J. nőné, Brenner Jaroslávné, Courard Vilmosné, Csizsár Gyuláné, Csöke Árpádné, Dedinszky Antalné, Eöhm Józsefné, Gándóczy Flórisné, Gáspár Károlyné, Görgey Vinczé, Gulner Pálné, Horváth Jenőné, Illésné (Szent-Mihály), özv. Juhász Jánosné, Keczás Izidoré, dr. Kégl Károlyné, Koller Viktorné, Kormuth Frigyesné (Bpest), Kovács Ignácné, Krivány Györgyné, Lichtneckert Antalné, Mátisné, dr. Mader Ferencné, Merbrodt Frigyesné, Mikula Edgárné, Molnár Eleké, Molnos Kálmáné, Pásztor Sándorné, Pollet Jánosné, Roszberger Károlyné, Say Ferencné, özv. Say Rudolfiné, özv. Schiffer Imréné, Szabó Zoltánné, Vértessy Józsefné, Vlasits Sándorné, Wildenauer Jánosné, továbbá: Békesy Ella, Brenner Ida, Csányi

Egyszerre világozás ümlött szét a kerteczenben.

Ott fűnn egy csapóajtó ereszkedett le s mintha az égből a pokolba szállana le, a pokolba, a hol az elátkozott vad kínlódott, egy fehér, karcus alak jelent meg, egy nő, ki fölemelt tunikájában egy fertály gödlyét hozott, vállán jobb kezével egy telt edényt tartott.

A vad lábra állott. — A fehér alak az ör leánya volt.

„Te vadállat! — mondá a leány s a nap-sugár ragyogva tánczolt mögötte, olyan volt mint az arany, akárcsak a leány arany haja — Te vadállat, én szánlak téged, nem fogsz meghalni!“

Leoldotta az egyik lánczot, fölemelte az ajtót, s a gödlye hust a kertecz szélére dobta.

A vad összehuzta magát egészen kicsire, hogy a leány meg ne ijedjen; egy pillanatig nézte őt villogó zöld szemével, a melyek szinte el voltak temetve üregeikben, aztán egy szökéssel a nyakának ugrott s ragyogó fogaival átharapta a leány torkát . . .

Hatvan évvel ezelőtt.

Lapunknak egy barátja egy régi lappéldányt küldött be, a mely 1839-ben „Hasonos Mulatságok“ czimen jelent meg Pestben. Ebben a lapban „Haladnak-e városaink a magyarosodásban?“ czim alatt Székesfehérvárról a következő jellemző sorokat olvassuk:

Sz.-Fehérvár aug. 6-kán. Nem mondom el legelsőbbben is sok levelező szerint, miként ko-

csim eltörött 's kénytelen valék a szomszéd városba szállni; mellyről előre felteszem magamban, hogy sok rosszat írok, nem beszélök olly dolgokrul miket nem ismerék, vagy soha nem is láttam, — hanem őszintén, kezemt szívemre téve, megvallom fehérvári létem. Az olvasónak tudnia kell tehát, hogy velem nem a pillanymatni felleobbanás, vagy a város felületés ismerete ragadtat tollat, hanem azon éret, minden irói viszkétegség nélküli neheztelés, melly gyermek koromtól fogva szüntelen kiserőm marada pályámon. Németses városainkat nagyobb részt megjárám. Voltam Sopronban, Pozsonyban, Mosonyban, Győrött, Komáromban. Mindenütt többé kevésbé haladás mutatkozik a nyelvtanulásban. Sopron az ottani ifjuság által egészen megmagyarosztatik; a mi valóban nem is csoda; mert ha tekintjük miként a vármegye legnagyobb része magyar 's egyedül a város maradna hátra, egy méltán neheztelhetnének késlekedő természetéért. Nincs azonban olly fogható különbség német város közt, mint Sopron és Pozsony közt. Ez utóbbi a növendékek nagyobb részét magyarul tanítja, 's alig van csak egy a ki a nyelvet tökéletesen értve 's beszélné tärne vissza anya városában, hol még azt is, mit tudott, feled. Már e' részben Sopron sokkal előbb van. Itt alig küldetnek már jelenleg idegen helyre' gyermekek; tisztában 's tökéletesen tanulják meg a nyelvet 's jobban is szeretik. Később a nagyobb ifjusággal összeegyezdvén, egészen anyanyelvévé válik a magyar. Ugy hogy Sopron mostani haladásában 20—30 év alatt tökéletesen magyarosított. Mosony egyike azon városoknak, hol illyesmire kevés adatik. Ott mindegy, a ki hogy fizet, úgy beszél. Győr 's Komárom, mik közül ez

utóbbi egészen magyar, de nagyobb része németül is tud, előbbre van. Győrött a polgárságnak ugyan nem nyelve hanem azért igen gyakran él vele. Itt is azért leghátrább vannak a lutheranusok. Komáromban még a legnémetebb kereskedők is a magyar nyelvet használják; 's a női fiatalok keresztül utaztomban megigéré, hogy gyermekeit is tisztán abban nevelend. — De ha az olvasó előtt itt szép reményeket gerjeszték 's ha azon reményeket köh-lébl kiirtani nem akarja, ugy Fehérvárra saba menjen, mert ezen város tán legbünsöbibe minden városainknak. Általányosan tepsedök, életnélküliég az, mi benne uralkodik. Rendetlenség, mellyel például holdvilágnál lámpák égnek, sötétben, vagy ha eső talál lenni, már akkor kinek jutna eszébe azokat meggyújtani. Könnyebbségére vannak ugyan bérkocsiai is, de csak szép időben, sáros időben ki eresztend ki lovait. Sétáló helyeik is vannak, hogy ott egymást láthassák, 's legyen másnapra mil egymásnak beszélniök, hogy az a ruha K-né-nak hogy állt, vagy az a kalap, főkötő 'sat. mert ott a szemek a vizsgálásban 's bírálásban annyira kifejelettek, hogy a legkisebb ügyetlen ráncz nem kerül el a vizsla szemek. Ezek azonban olly csekélységek, mellyek a női természetben többé kevésbé mindenütt feltaláltnak, csak hogy erőnyekkel vegyítve. Itt azonban nem tagadjuk meg ugyan erőnyésüket, de őszintén megvallva nem ismerjük, 's arra is akarnók megkérni, tüntessék ki egyszer azt elöttünk, hadd éledjünk. Szépeink képzelje a drága olvasó magyarok, magyarul jól tudnak, magyar nevek van, magyar kenyeret esznek, 's magyarul nem beszélnek; mért? 's mert nem nobile. Általányosan ez a fehérvári irány, tö

Ida és Irén, Dedinszky Affra, Dervis Ida, Dubáz Valéria (Bpest), Fleischmann Irén (Bpest), Görgey Emmike és Ferike, Gándóczy Elvira, Gulner Irén, Illés Miki (Szent-Mihály), Juhász Ilonka, Keozán Ella, Komposcht Anna, Kováts Bella, Körmeny Szeréna, Leeb Erzsike és Mariska, Lichtneckert Luiza, Mader Etelka, Matis Magda, Ney Angéla (Bpest), Pásztor Etelka, Peuser Erzsike és Margit, Rády Margit, Rode Mariska, Ross Emma (Hamburg), Roszberger Emilia, Say Tekla, Vértessy Matild.

— **Közgyűlés.** Székesfejérvár szab. kir. város törvényhatósága f. évi február 24-én d. e. 9 órakor a városház nagy termében rendes közgyűlést fog tartani. **Tárgyszorozat:** 1. Az igazoló választmány előterjesztése a f. évi január 16-án megejtett bizottsági tagválasztás tárgyában. 2. Az üresedésben levő katonai s rendőri nyilvántartói állás betöltése. 3. Nagymélt. m. kir. belügyminiszterium leirata az öreg-utcai népiszkola felépítése tárgyában. 4. Városi tanács előterjesztése a polg. leányiskolai tanítóknak az iskolaszékben való képviseltetése tárgyában. 5. Városi tanács előterjesztése a város tulajdonát képező csatornák tisztítása és mélyítése tárgyában. 6. Városi tanács előterjesztése a csatorna partoknak a szomszédos magán birtokok részére tervezett beberedése tárgyában. 7. Városi tanács előterjesztése a Gerbán Ferenc s társai által megvenni szándékoló városi terület eladása tárgyában. 8. Kiadóhivatal jelentése a város tulajdonát képező téglatelep eladása tárgyában. 9. Kiadóhivatal jelentése a lövölde-utca rendezése tárgyában. 10. Polgármesteri jelentés a joggyakor-noki fizetés rendezése tárgyában. 11. Városi tanács előterjesztése, Endel József városi mérnöknek 250 frt lakbér összeg megfizetése iránti kérvénye tárgyában. 12. Városi tanács előterjesztése Hegyi János kérvénye tárgyában, az aginteztetet illető kártalanítási összeg elengedése iránt. 13. Városi tanács előterjesztése a Sóstón termelt nád árának meghatározása tárgyában. 14. Városi tanács pártolás végett betervezett Hevesmegye közönségének feliratát a „Földmívelő” és „Népszava” című lapok terjesztésének megakadályozása tárgyában. 15. A katonai bizottmány betervezett 1897. év folyamán tartott üléseiről felvett jegyzőkönyveket. 16. Kiadóhivatal jelentése Marschall Nándor által kért utazaterület eladása tárgyában. 17. Városi tanács előterjesztése a házszámzás tárgyában. 18. Városi tanács előterjesztése a kórház-utcai népiszkolának villámhárítóval leendő ellátása tárgyában. 19. Városi

tanács előterjesztése a mária-járatok kezelésére kért új általános szervezés tárgyában. 20. Az 1898. évi I. t.-cz. kihirdetése. 21. Az 1898. évi II. t.-cz. kihirdetése. 22. Városi tanács előterjesztése a Mantz-féle alapítványból építendő óvoda ügyében. 23. Városi tanács előterjesztése Pénzes Imre biz. tag által a városi tatarozási munkák s anyag szállítások ellenőrzése ügyében beadott indítvány tárgyában.

— **Nyilvános köszönet.** A N.-Lángon 1898. febr. 17. megtartott köz-tüszelő hálón a következő felülfizetések történtek: Mészáros Ferenc 1 frt 70 kr; Halasy Lajos 1 frt 40 kr; Truka József, özv. Braun Józsefné, Bereczky Lajos, Dr. Lehotzky Imre 70—70 kr; özv. Tömör Antalné 50 kr; Herman Nándor, Bertha Károly, Csonka Lajos, Wolf Károly, Eitner János, Kardos Ferenc, Szalay János 40—40 kr; Drexler István 30 kr; Teleky Sándor, Diefenbach Henrikné, Hlavaty Karolin, Gomboly András, Határ István, Csomó János, Halmi Nándor 20—20 kr; Horváth István, N. N. 10—10 kr. A felülfizetők fogadják ezuton is az egylet köszönetét.

— **Zenekedvelő tolvaj.** Nagyon szerette a muzsikát *Sztránó* Mihály nyeki lakos. Ő maga ugyan csak a verkit tudta kezelni, de azért olthatatlan vágyat érzett *Máté* István tehenes harmónikája iránt. Folyó hó 18-án este 7—8 óra között sikerült *Ihremniky* körörmény házában udvarába, majd az istállóba lopódzni, honnan a kérdéses harmónikat és néhány ruhadarabot elemelni csak percze müve volt. A csendör járőr azonban hamarosan elesipte, a ruhaneműt, a mit már a tettes Pesten el is adott, elkobozta, a harmónikát pedig, a mit a tolvaj *Tasra* (Pestmegye) vitt, az ottani előljá-róság által koboztatta el.

— **A „gondüzők” táncmultsága.** E hó 19-én a helybeli kereskedő ifjak „Gondüző” asztaltársasága a „Fekete sas” összes termeiben kedélyes táncvigalmat rendezett a „kereskedelmi koroda” javára. A fiatalok sokat táncoltak. A multság csak a hajnali órákban ért véget. A négyeseket 60—70 pár táncolta. Jelen voltak: Bruza Gyözőné, özv. Bardón Józsefné, Bardón Johanna, Belák Ignáczné, Boross Sándorné, Barta Ferenczné, Beke Jánosné, Destek Adolfné, Engl E.-né, özv. Ebner Jánosné, Fekete Ferenczné, Görözy Etelka, Gaál Istvánné, Héjji Józsefné, Kostyelik Ferenczné, Krammer Antalné, Kováts Ferenczné, Knezits Imréné, Lipp Ágostonné, Lasits Imréné, Metzger Ferenczné (Moór), Márián Péterné, Mihályi Józsefné, Montskó Flóriánné, Németh Istvánné, özvegy Nagy N.-né, özv. Nagy Miklósné, Nyári Gáborné, Reider J.-né, Spráncz N.-né, Tomán Józsefné, Vinczai Andorné, Zavaros Ágostonné, Zenálka Istvánné, Szemlér Ferenczné, Bardón Etel és Ilona, Boross Amália, Csáder Mariska, Ebner Anna és Ilona, Fekete Etel és Róza, Görözy Irén, Héjji Karolin, Hortolányi Anna, Koch Mariska, Kéz Mariska, Kostyelik Etel, Krammer Luiza, Kováts Margit, Lipp Margit, Langhammer Luiza, Metzger Bettike (Moór), Montskó Vilma és Luiza, Mentler Jolán, Matkovits Mariska, Nagy Anna, Nagy Erzsike, Németh Etel, Reider Ilona, Spráncz Irma, Szemlér Erzi, Szalay Laura, Szabó Mariska és Ilona, Tógl Irma, Taubler Gizella, Vinitzai Sarolta és Margit, Zavaros Erzi, Zalka Róza stb. stb. Felülfizettek: Schlammdinger Alajos 3 frt, Illés Károly 2 frt 50 kr, Rode Imre és Belák Ignác 2—2 frt, Havranek Antal 1 frt 50 kr, Gaál István, dr. Schlammdinger Jenő, Havranek Jenő, Kováts Ferenc, Lipp Ágoston, özv. Nagyné és Havas és Weisz 1—1 frtot, Mocsonoky László, Szommer Béla, Pinn István és N. N. 50—50 krt, N. N. 30 krt. — A rendezőség ez uton is kifejezi köszönetét.

— **Verekedő katonák.** A farsang utolsó vasárnapját véres verekedéssel ünnepelte meg néhány 69. gy. ezredbeli katona. Késő éjjel volt már, midőn *Csipek* és *Szemes* 4. századbeli vitézek *Lehman* Lucziánné nyilvános mulatóhelyén még mindig a legvadabb duhajkodással mulatoztak. A katonai őrzőart többször is elszólította őket, de ezek mindannyiszor visszatertek. Az utolsó őrzőart már ugy taszigálta ki őket az udvarra. Ékkor egész dühüket Leh-

manné felé irányították s mindenfelé keresték, hogy megölhessék. Lehmanné helyett azonban *Varga* Istvánné 64 éves hejáró asszonyra akad-tak, a kit meg is támadtak leoldott oldalfe-gyverükkel. *Varga* Istvánné az első csapásra vé-res fejjel roskadt össze. Támadói a segély-kialtásra elszaladtak. Vargáné állapota veszé-lyes; a városi kórházba szállították. Később a kórház utczában rögtönöztek az ittas katonák verekedést. — 4—5 szintén 69. gyalog ezredbeli katonák hét házatérő polgárral találkozott az izraelita imaháznál. A katonák beszédbe ered-tek a békés polgárokkal s igyekeztek velük mindenképpen kikötni, a mi sikerült is nekik hamarosan. A feleselés vége verekedés lett. A viaskodás közben az egyik katona leoldott oldalfe-gyvert az egyik megtámadott polgár a *Radoszta*-féle ház kertjébe dobta. A rendőr-őrzőart közbeledésére azonban a verekedő kato-nák elszaladtak. A kerthen maradt oldal fe-gyvert a rendőrök, mint bünyelet a rendőrségre vitték, honnan a katonai parancsnoksághoz küldetett. Az oldalfe-gyver száma 660.

— **Felakasztotta magát.** *Rideg* János urasági cseléd e hó 20-án reggel a róm. kath. temető mellett egy fára felakasztva találta *Südi* József 18 éves ref. vallású pátkai lakost. E hó 19-én szülei és még mások lopáson érték a szab-rencsétlen ifjut. A szomszéd ház egyik szobá-jából akart valamit elvinni. Kérdőre vonták, de nem vallott semmit. Erre az atyja keményen megverte s megdörögölte, mert az egész falu tudja, hogy ő lopott. A megtévedt ifjut, kit pajtásai uton-utfélen gunyoltak, eltávozott hazulról s többé haza sem tért. Csak holttestét találhatták meg a temető mellett.

— **Veszedelmes látogató.** Mult hó 30-án *Ihász* Béla soponyai lakos *Tóth* József ottani lakos udvarába ment s mint békés látogató be-zörgetget az ajtón, hogy eresszék be. Mikor már belül volt, egyszerre támadólag lépett fel és agyonütéssel fenyegette *Tóthot* és azt kiba-lalta, hogy a házat felgyújtja. A fenyegetést tett követte. *Ihász* birokra kelt *Tóthtal* s talán komolyabb következményei is lettek volna a dulakodásnak, ha *Tóth* szerencsésen kívül nem helyezte a garázdálkodót. *Tóth* már el is felede-t volna a dolgot, ha a hivatalos vendég e hó 16-án ismét be nem zörget hozzá az előbbi fenyegetések kíséretében. *Tóth* a veszedelmes látogatót feljelentette a helybeli kir. törvény-széknel.

Szegény iskolás gyermekek táplálása.

(Levél a szerkesztőhez.)

Tekintetes szerkesztő ur!

Ama üdvös mozgalom, mely az éhező gyermekek táplálására hazánk némely vidékén, Duna-Adonyban is persely-gyűjtéssel óhajt se-gíteni, a legtöbb községben ki nem vihető, mi-vel a magyar ember természete, hogy mindent inkább ad, csak pénzt nem. Éppen ezért más módon lenne czél szerű az áldozatkészséget gyakoroltatni az éhező gyermekek istápolására. Ráczalmáson legalább azon alkalommal, midőn folyó hó 20-án a katolikus körben felolvasást tartottam, a kortagok és a kört pártoló lelkes urnők jelenlétében, fölolvassás után egyhangulag elfogadtattok abbeli indítványom, hogy a helyi körülményekhez képest 30 éhező iskolás gyer-meknek minden másnap meleg tápláló leves adassék délelőtt 11 órakor, fölváltva a kör va-gyonosabb családja által, mindaddig, míg a napszámos osztály szegényebbje ki nem tudja családját tartani. Mert tagadhatlan, hogy a négy hónapi munka szünet alatt minden elfo-gyott a napszámos osztálynak. Kenyere nincsen, burgonyával és kukoricával táplálkozik. Fő-zelékét vagy meleg levest hétről-hétre nem lát a szegény gyermek. E szegény állapotban az éhező iskolás gyermek testileg és lelkiileg el-satnyul, a tavaszi változó időjárásban ruha

rekvés 's ez is a' felelet. A' fehérvári nő nobel akar lenni, 's ezért beszél németül. Egy magyar író egykor meglátogatta Fehérvárat, kérdé az ottani hovezető asszonyágtól minden ház előtt: magyarul vagy németül kell-e itt beszélni? 's mindenütt csak német választ nyert. Végre boszonkodását nem titkolva, elkialtá, de hát t... a... mikor és hol fogunk magyarul beszélni. „Kedves drága uram-öcsém, mit gondol, hisz mi is haladtunk már annyira, hogy tud-hassunk, hogy a' magyar nyelvet beszélni nem nobel.” Az író szekerére ült 's elhajhatott. Kár volt itt nem maradnia, megtudhatta volna, hogy itt csak ugyan beszélnek magyarul, de kikkel' mikkell? A' cselédekkel, Színházba, ha magyar már csak azért se mennek 's innét semmiféle társaság náluk fel nem állhat; ha pedig német van ott, mindig tömve van. — Ime ilyen Fe-hérvár lelkes közönsége mellyből egyeseket természetesen ki kell venni, mert többen tudják és elismerik, hogy az ódes hazai nyelv plántálja gyermekeikbe a' legszebb érzelmeket, 's hogy a' német nyelvet tudni jó, de nem nobelságból.

Ha a lefolyt közel hatvan év óta meg is változott részben a város, de még ma is ott van sok dologban, a hol rég időben volt. Ma is a „legbűnösebbike minden városainknak,” általánosan tespedés, életnélküliség az, mi benne uralkodik, de sőt a „rendetlenség” sem változott át benne rendd, valamint a pletyka sem vészett ki.

„Tempora mutantur . . .” ah! de sajnos mi nem változunk mindég velük!

nélkül különféle nyavalyának van kitéve, semmije sincs, mi őt óvja, tidtsé. De ha néhány-
szor meleg ételt kaphat, sok bajtól megóvatik,
szellemileg sem csügged. Így a várt eredmény
minden tekintetben bekövetkezik. A szocializ-
musra hajlandó szűkölködő napszámos meggyő-
ződnek a módosabbak kenyérszétosztásáról, a
gyermek szívében fölébredne a szeretet és tisz-
telet, sőt ama jötevé családok iránt, kik inségét
csillapították, maradandó hálaemlékekkel visel-
tetnék. Sok móddal lehet a szocializmus ter-
jedését gátolni, de egyet sem lehet foganato-
sabbban, mintha az éhező apa éhes gyermekének
táplálékot nyujtunk.

Rácizmás, 1898. február 21.

Pödör István,
plébános.

Irodalom és Művészet.

Az állami egyenes adók és a községi adó-pótlékok kézikönyve. Összeállította Gálffy Ferencz pozsonyi kir. pénzügyi s. titkár. Szerző, kinek neve nem ismeretlen a pénzügyi szakirodalom terén, ezuttal is oly munkával lép az érdekeltek közönség elé, a mely hivatva van hasznos szolgálatot tenni nemcsak az adókezeléssel foglalkozó tisztviselőknek és községi jegyzőknek, hanem az ügyvédeknek, kereskedőknek, gyárosoknak, háztulajdonosoknak, földbirtokosoknak és a nyilvános számadásra kötelezett intézeteknek is, a mennyiben ugy az állami egyenes adók, mint a községi adópótlásokra vonatkozó összes törvényeket, döntvényeket, rendeleteket és elvi jelentőségű határozatokat rendszerbe foglalva tárgyalja és példákkal magyarázza meg, sőt mindazon esetekre, a melyek a gyakorlati életben sürribben fordulnak elő — kérvény és felebbezési mintákat is közöl, hogy az ezen ügyekben kevésbé jártas adófizetők is képesek legyenek jogukat saját maguk érvényesíteni s a kötelezéseknek pontosan eleget tenni. A munka a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg, s a 492 lapra terjedő vastos kötet ára 3 ft.

A Magyar Könyvtár, mely oly sikerrel versenyez a nálunk annyira elterjedt reklam-füzetekkel, ismét hat számat bocsát világgá. A sort mint 23. szám Byron egyik leghatalmasabb alkotása, a „Manfréd“ című drámai költemény meg, melyet *Ábrányi* Emil fordított. A 24. szám Porzó (Ágai Adolf) négy gyönyörű elbeszélését tartalmazza. A 25. füzet Sardon „Váljunk el“ híres drámáját adja, melyet *Füi Béla* fordított. A 26. füzet élen *Deák Ferencz* neve áll, az ő leghíresebb beszédét, az 1961-iki első felirati beszédet kapjuk benne, melyet a középiskolai tanterv szerint minden gymnasiumban olvastatnak, melynek azonban minden magyar ember könyvtárában helyet kell foglalnia. A 27. füzetrel a görög irodalom terére lép a „Magyar Könyvtár“, az antik görög tragédia legfelségesebb alkotását, *Aischylos* „Lelánczolt Prometheus“-et közölve, *Zilahy Károly* fordításában. Végre a 28. füzet *Bárony István* egy pompás elbeszélés gyűjteménye: „Vadásztörténetek.“ Egy-egy füzet ára 15 kr. Kapható minden könyvkereskedésben.

INNEN-ONNAN.

Nőnevelés az előkelőbb körökben.

Irta: *Agusztin Imre.*

Sokat irnak ma az ugynevezett nőkérdésről. Tanakodnak a fölött, mily nevelés és képzésben részesüljön, mily állást foglaljon el a családban s a társadalomban az, kire az ifjuság nevelésének legnagyobb része van biva.

Emancipáció a jelszó és ez dicséretes törekvés addig, míg tendenciája nemes és ideális, mint volt a kereszténység a nővel szemben. E czikkecske keretében a kath. paedagogus Dupanloup orleansi püspöknek, a valódi emancipáció védőjének nézetait akarom e lapok t. olvasónál felujtani, egyik

műve: »Femmes sevantes et femmes studentes« nyomán.

Dupanloup a nők szellemi egyenjogúsítása mellett tör lándzsát, mert, ugymond, ez nekik nem csak joguk, hanem kötelességük. A nők szellemi és lelki műveltsége a család és társadalomra nézve szükséges. Az emberi természet minden tehetségében oktatni, bővíteni, felvilágosítani és emelni kell.

A kereszténység szerzett a nőnek erkölcsi és szellemi tekintélyt, nem járunk tehát rossz uton, ha a nők szellemi műveltsége mellett törünk lándzsát. Tudós asszonyokra nincs szükség, de igenis van szükség értelmes, figyelmes nőkre, kik mindent tudnak, mire egy anyának, háziasszonynak és társadalmi nőnek szüksége van, kik nem nézik le a kézimunkát, de e mellett nem felejtik el észüket is foglalkoztatni és szívüket képezni.

A nő első földi rendeltetése, férjét boldogítani és gyermekeit istenfélő, jó emberekké nevelni. Erre azonban csak értelmes és szorgalmas asszonyok képesek, a kéz, mely a háztartás különböző dolgait végzi, oly fej által legyen irányítva, mely tiszta értelemmel mindent felölg és ural.

Ha a nő nem részesítjük a műveltség okozta örömeiben, ha nem gúgdujk, hogy az anyagi gondok után üdüljön, átadja magát a könnyelműségnek, mert semmi sem veszedelmesebb, mint elfojtott képességek, ki nem elégtelt szükségletek, le nem csillapított éhség vagy szomjúság. Ez esetben a tudomány utáni vágy, a jó és igaznak hiánya folytán, a rossz és hamishoz fordul, mert a tudatlanság nem képes sem a rosszat megítélni, sem attól visszatartani. Ez a sok tévedés, botrány és szemérmelenség titka.

Panaszkodnak a nők felületességéről, divatüzéséről és kacérzságáról, s nem tesznek ez ellen semmit. A helyett, hogy törekednének őket nemesíteni, elpuhítják, lealacsonyítják; a helyett, hogy érzéküket a komoly munkára kiképeznék, ennek lenézésére tanítják; úgy szólnak kényszerítik őket unalomra, az unalom pedig rossz tanácsadó. Minduntalan kellene figyelmeztetni a nőket, mi a teendőjük Istenért, a hazá-, család-, társadalomért és magukért. Ezek helyett pedig arra tanítjuk őket, miként lehetnek bálkirálynők, miként tündökölhettek a szalon csillárjainál vagy a szinpadon. Mondjátok meg nekik, hogy nem lesznek mindig 20 évesek, hogy szépségük és személyükön kívül nemokára másra is lesz szükségök. Mondjátok neki, hogy legnagyobb kötelessége, de egyszersmind legnagyobb boldogsága is: gyermekeire befolyást gyakorolni. Ehhez azonban a jószág szeretet és türelmen kívül még érteleme, ész és belátásra is van szükség. Hány asszony van, ki igazán segítségre van férjének és gyermekeinek?

Mi azt akartuk, hogy a nő ne tanuljon s így ő sem akarja, hogy az ember mellette tanujon; nem akarjuk, hogy dolgozzék s így ő sem téri a dolgot. Ez pedig nagy szerencsétlenség. Mindannyian tudjuk, hogy befolyásával legkönnyebben juttathatja érvényre vallásos meggyőződését, a felebaráti szeretet, odaadás és megbocsátás eszméjét.

Sajnos, legkevesebbé juttatja érvényre a munka eszméjét. Ugy látszik, mintha a legtöbb nő csak azért ment volna férjhez, hogy folytonosan szórakozzék. A kirándulások, fürdők, lövészenyek, bálók, hangversenyek, látogatások nem engednek időt a dologra vagy pihenésre. A férj akarata ellenére részt vesz azokon, hiába szabatozik; az asszony mindazon csábító eszközöket, melyeket Isten jobb és nemesebb használatra adott, szépségét, szeretetreméltóságot és ügyességét felhasznál. Oh, bár csak a felét fordítaná a segédeszközöknek, férjét meggyőzni, hogy büszke volna arra, ha egy kitünő ember felesége lehetne, kit később fainak példányképül oda állíthat. Az asszonyok mindent tesznek, csak ezt nem! Ha a férj könyvet vesz a kezébe, hogy tanuljon vagy szórakozzék, duzzog ő nagysága; a béke kedvéért eldobja a könyvet, napról-napra sülyed, a helyett, hogy emelkednék. A míg az asszony tudatlan, azt fogja akarni, hogy férje se dolgozzék, a míg ez nem dolgozik, könnyelmű, tudatlan asszonyt fog szeretni. Igen, a munka az nem csak vallásos és családi, hanem politikai és szociális szempontból is fontos. A szocializmus fenyeget, a tömeg a nagy munkától panaszokodik. A műveltebb osztálynak kötelessége volna a munkát rehabilitálni. Itt is a példa a fő. A XVIII. század korrupciója, vallástalansága még mindig átokként nehezedik ránk, ehhez járulnak még: a dologtalanság, a retség. Az egész generációnak a munkában kell megújulni. Erről első sorban az anyát kell meggyőzni, mert ő család középpontja.

Hogy rossz családayak vannak, abban nagy része van az ugynevezett majom-szeretettnek is. A kisasszonykát kor ifjuságától dicsérik, felcziczomázzák, a nyilvánosságunk bemutatják. Van-e remény, hogy a fiatal teremtések, kiknek életök látogatásokból, mulatságokból állott, komoly családayakká váljanak? Ez lehetetlenség.

A tudatlan nőtől legtöbbet szenved a társadalom és a vallás! Mit tanul a leány az iskolában? Kevés rajtot, valamivel több zenét, annyi nyelvtant, hogy tudjon helyesen írni, (ha ugyan tud!) annyi történelmet és földrajzot, hogy tudja, miszerint Círus perza király volt, vagy hogy Peking nincs Európában. A vallásból annyit tud, mennyi az első áldozáshoz szükséges, de nem tud eleget, hogy a legközönségesebb ellenvetéseket megczáfolhassa, nem eleget, hogy esetleg hitetlen férjét a vallásnak megnyerje. Az ily asszonynak hallgatni kell és jelenlétében sértegethetik Istenét, vallását. Ma, midőn az egész világ vitakozik, a nőket is kellőleg fel kellene fegyverezni.

Ellenben a szellemileg, lelkileg művelt nő képes lesz fiának szellemi fejlődését figyelemmel kísérni, felletle örködni. Hány anya képes fiát szellemileg támogatni, ápolni, mint a hogy testileg ápolja, gondolza! Anyának lenni teljes jelentőségben — ez jogosítja őt fel a legnagyobb szellemi distinkció elérésére.

Ázt mondják, hogy a tanult nő kevésbbé lehet jó anya — ez nem áll. A házasság egysége fenn nem állhat, ha a szív közönségét az intelligencia ki nem egészíti. A mily mértékben veszt a nő fiatalágának bájából, azonképen kell, hogy lelki műveltsége férje szemében emelje. A nő, ki szellemileg is tevékeny, férjének foglalkozásaiban részt vesz, támogatja munkáiban, küzdelmeiben. Férjét követi és fainak elül jár. Érti, hogy férje büszke reá. Sok nagy férfi, kitünő eszének daczára, nem lett volna képes oly magasra emelkedni, ha értelmes feleség nem állott volna oldalán.

A társadalomra nézve is jótékony befolyással volna az intelligens nő, mert a helyett, hogy külső szórakozások után nézne, a helyett, hogy üres beszédeknek, léhaságnak adná át magát, tudását jóra használná.

Igaz, hogy az intellectualis képzés veszedelmeket is rejt magában. Ilyenek: 1. Az anyagi kötelességek elhanyagolása. Ez ellen védekezhettünk, ha a nő gyakorlati nevelését nem hanyagoljuk el, ha rendez s az idő czélzerű beosztásához szoktatjuk. 2. A gőg ellen legjobb szer: a természetész. Fegyvereztük fel tudással, képezzük addig, míg lehetséges, de egyidőben ne felejtsek el a keresztényi alázatosságot is ápolni.

A leány nevelése legyen tökéletes, azaz: értelme, szive, lelkiismerete, jellem egyidőben fejleszték a gyakorlati képességekkel, anélkül, hogy egésége, fizikai erei elhanyagoltatnának.

Az emberi élet sokoldalú. Az anyagi élet a legalacsonyabb fokon áll, de mégis számolni kell vele; jaj annak, ki a szellemi étellel nem számol; e kettő koronája a lélek vallásos élete, mert az ember nemcsak a világnak él, hanem teremtve van örök időkre. Kötelességünk e három életet összhangzásba hozni. E helyet mi történik? A nő az életbe lép, anélkül, hogy jövőjére tekintene, csak jó módot, csipkét rangot kér. Később, mikor rájön, hogy áldozatot kell hozni, hogy szolgálnia kell, a helyett, hogy neki szolgáljának — elkeseredik. A legvidámabb és legégségesebb azon értelmes és szorgalmas nő, ki egy pillanatra sem mulasztja el Isten, a család és társadalom iránti kötelességeit, az anyagi gondokat nem hanyagolja el s a lelki élet szükségleteit is ki-elégíti. Ez esetben a nő nem lesz csak praktikus, ki a háztartáshoz vagy üzlethez ért, nem lesz csak kedves és szellemes, ki az életben tetszik és ki olvasni meg beszélni tud, hanem lesz tökéletes nő, ki e tulajdonságokat magában egyesíti, kinek támasza: az isteni kegyelem, alapja: a keresztény szellem.

S Z I N H Á Z.

Színházi műsor

1898. február 24-től február 26-ig.

24-én csütörtökön: **Az én Jánoskám** (Szepessy Gusztáv jutalomjátéka.)

25-én pénteken: **Varázsgyűrű.**

Szepes jutalomjátéka.

Szepesi Gusztáv kedves pályatárunk születésének 25-ik évfordulóját. Ezen napon 25 éves jubileuma és jutalomjátéka alkalmával felkérjük a mélyen tisztelt nagyközönséget, hogy megjelenésével ünnepegyünk fényét emelni szíveskedjék; hiszen megérdemli az, a ki huszonöt hosszú éven keresztül ernyedetlen szorgalommal szolgálta e küzdésekben és tövisekben gazdag pályát, elvitázhatatlan érdemeket szereztve. — Ez alkalommal színtre kerül: *As és Jánoskám*, életkép dalokkal. Hiszünk, hogy Székesfehérvár minden nemesért és szépért lelkesülő közönsége kérésünket figyelembe venni kegyeskedik. Székesfehérvár, 1898. február 23. Mély tisztelettel Szalkay Lajos és szintársulata.

Folt, a mely tisztít. Echegaraynak, budapesti nemzeti színházban oly fényes sikert elért darabja szombaton került első előadásra a székesfehérvári színházban. Örömmel láttuk Szalkay szintársulatát ezen a megnevesedett uton, és a kik tagadták, hogy e társulat sok dicsőretet érdemel, azoknak ajánljuk, nézzék meg ezt a darabot, és gyönyörködni fognak a páratlan egyöntetű előadásban. — A darabot Matilde szerepe uralja, a melyet olyan mesés hatással játszik a nemzeti színházban Márkus Emilia. A kik azonban látták *Gazdy* Arankát, ebben a rettenetes fárasztó, nehéz szerepbe, a mely egy egész művésznőt követel a maga részére, azok az elismerésük koszoruját kell, hogy letegyék előtte, mert ez estén, ha éreztük is, hogy még kezdővel állunk szemben, de igen gyakran láttuk a leendő művésznők egy-két elragadó szép jelenetét is, a melyért hálásak kell, hogy legyünk. Szorgalom és az igazi művészi ambíció csillant elő játékában, a melyet néha csak pusztán a rettenetes fizikai nehézség akadályozott a sikerben. Hogy néha az idegeit túlságosan kimerítette a szerep, azon egy cseppet sem csodálkozunk, mert a szerző igazán kíméletlen volt e szerep megírásánál, olyan nehézzé tette annak megjátszását. Ez estén is csak azt az igazságot láttuk, hogy nem elég a tehetség, szerep is kell, hogy az érvényesülhessen. *Gazdy* Aranka ez estén bizonyította be leginkább, hogy milyen sokat várhatunk még tőle. *Hiadvéghy* ezuttal is kitűnően játszott *Fernandó* szerepében. *Sághy* mint *Don Jusztó* nagyon figyelemre méltó alakítást nyújtott, s dicsőrettel említhetjük fel, hogy ezuttal ő is, a többiek is tudták szerepüket. *Enriqueta* szerep *Gyurman* Alicében találta meg kitűnő alakítását és talán nem is sejtí sok a közönség körében, hogy az ő *Enriqueta* alakításának is milyen nagy befolyása van *Gazdy* Aranka sikerében. *Gazdy* is csak egy ilyen méltó vetélytársnő mellett érhetett el olyan nagy sikert. *Borsitsky* és *Hetényi* mindketten igen jól egészítették ki a öbbi négy főszereplő játékát. — Szóval a székesfehérvári színház kevés ilyen sikerült előadásról számolhat be.

Hangverseny. A kereskedelmi akadémia jótékony egyesületei javára hangversenyztek a szintársulat jeles tagjai hétfőn. A hangverseny előtt és után egy-egy kis vigjátékot adtak elő. A színház ez alkalommal egészen megtelt, és a lelkes hangulatban gyakran megismételt énekszámok következtében 11 órakor ért véget. A hangverseny előtt „A szikra” című francia vigjátékot adták. *Hiadvéghy*, *Gazdy* és *Tomcsányi* jeleskedtek benne. Befejezésül „A végrehajtó” *Ábrányi* vigjátékát adták. *Borsitsky*, *Sághy*, *Fabián* és *Hetényi* játszottak igen jól a darabban. Nem hallgathatjuk el *Issó*-nak szereplését, a ki alig pár szavas szerepében óriási hatást ért el. A végrehajtó süket segédjét játszotta. Már maszkja s öltözéke olyan karakterisztikus volt, hogy míg a színpadon volt ő reá irányult minden tekintet. Igazi tehetség, a ki megmutatta ez estén, hogy a semmiből is lehet valamit csinálni.

VEGYESEK.

□ **Menelik látogatói.** Még nem lehet belátni a végét azoknak a küldöttségeknek, a melyek felkeresik a győztes Menelik királyt Adis-Abeba-i fényes rezidenciájában. Most a napokban egy francia tudományos és egy orosz katonai misszió találkoztak Hearnar-ban, hogy onnan közösen folytassák utjukat. Ugyanott találta Grandin is, a híres távgyalogót. A két küldöttség fogadásáról egy lap ezt írta: A francziákat dr. Wurtz vezeti, az oroszokat pedig Waszov tábornok. Az utóbbit neje és ennek társalkodónője is kísérte, vele vannak még a tábor-kari tisztok, egy katonai orvos és egy csapat gyalogos. Hearnarban, mikor megérkezett a két expedíció, az összes nyilvános épületeket felbogdították, üdvölvések döreje hallatszott és a nép pedig sorfalat állt, miközben a vár parancsnoka beszédet intézett a vendégekhez, kiket a szívélyes fogadás igen meglepett.

□ **Az elveszett zsidó törzsek.** Ismeretes, hogy Izrael birodalmának elpusztulása után a tizenkét zsidó törzs közül tíz kivándorolt Palesztinába és még manapság sem tudják, hogy hová lettek ezek a zsidó törzsek. A napokban írta a „Calcutta Review”, hogy az afgánok utódai a kivándorolt zsidóknak, hiszen maguk is azoknak vallják magukat. Az afgánok nagy része már ősidők óta „Juzufaisz”-nak, az az József utódainak (Efraim és Manasse törzse) nevezi magát és így lelkes, hogy Afganisztán az az „Azaroth” ország, melyet a zsidó iratok megemlítenek. Az afgán nevek majd mind zsidó eredetűek, így Jakub (Jacob), Juzuf (József), vagy Ishak (Izsák). Azonkívül bár mostan az afgánok mohamedánok, több zsidó szokást tartanak meg. Ilyenek az a parancs, hogy az elhalt fivér özvegét el kell venni, továbbá a megkövezés mint halálbüntetés.

□ **Egy kalandor halála.** A napokban halt meg Párisban báró Harden-Hickey, a kinek nevét a politikai világban is nagyon emlegették egykor. Báró Harden-Hickey, a kalandorok abból a fajtájából való volt, a kiket rokonszenvvel fogadnak mindenütt, mert szellemességük és egyéb tehetségeik teszik kiválónak. Utoljára Trinidad szigetének volt a királya, a mig Brazília ki nem zavarta ebből az országból, a melyben korlátlan hatalommal uralkodott . . . de kezdjük el elől ennek az érdekes kalandornak életétörténetét. Hogy honnan jött Párisba, mintegy 20 évvel ezelőtt azt nem tudjuk, valószínűleg jelleme után ítélve Amerikából ered. Párisban royalista érczlapot adott ki, a melyben főleg Grévy volt köztársasági elnököt támadta meg. Vagy 300,000 frank pénzberságra itélték el a lap fennállása alatt, de mind hiába. Harden-Hickey vállalta néhányszor prosperit és a báró, a ki ezt a rangot sohasem kapta, sem nem örökölte, a társaságban is nagy szerepet kezdett játszani. Szép csinos fiatal ember volt, szellemes társalgó; pázbaja minden héten egész csomó volt és nemsokára egy dugszagdag hölgyet vett el. Ekkor boldognak látszott; vendégségeket és estélyeket adott, de kőbor természetű nem hagyta nyugton. Egy szép napon mindent nejt, vagyonát, cserben hagyott és mint matroz Ausztráliába vitorlázott. Nemsokára mint szenvedélyes buddhistát Indiában emlegették és ezután játszotta életének végső szerepét, mint Trinidad királya. Minden alattvalóját arra kötelezte, hogy neki bizonyos summa pénzt átadjon; azonkívül a babot, mely Trinidadon vadon nő, nemzeti eledelnek nyilvánította. Végre furcsa kormányzati rendszerének híre elterjedt az egész világon és Brazília, melynek partjaitól nem messze van e sziget elfoglalta. Szegény Hardennek engednie kellett. Lehet, hogy a fia, mint „Prince de Trinidad” majd egykor föl bukkan abban a párisi társaságban, a mely csak úgy hemzseg a fejedelmi személyektől, hogy egygel több vagy kevesebb már nem igen játszik szerepet.

□ **A zsebkendő történetéből.** A zsebkendő Olaszországból származnak ép úgy, mint a klasszikus műveltség. Egy szép velencei hölgy volt az első, ki zsebkendőt használt és pedig ezelőtt 350 esztendővel. Innen átszármazott az új szokás Franciaországba és II. Henriknek, valamint egész udvarának már zsebkendők voltak. Németország csak lassan követte az említtet országok példáját. Itt csak 1580-ban honosodott meg a zsebkendő, de még ekkor is csak fejedelmi személyek körében és igen kedvelt nászajándék volt előkelő párok számára. Mikor a németek 1595-ben a fényűzés ellen törvényt hoztak, Drezdában a köznépek egyáltalában megtiltották a zsebkendő használatát.

Közgazdaság.

Kinek van igaza?

Szabolcs vármegyéből valóságos harczeri tudósításokat küldenek a hírlapokhoz. Ezek a tudósítások forradalmi állapotokról számolnak be. Magának a vármegyének intelligenciájára összebeszél a küldöttséget meneszt a kormányhoz. A küldöttség azt mondja, hogy a személy, és a vagyonbiztonság veszélyeztetve van s katonai segítséget kér.

A szabolcsi paraszt úgy van a szocializmussal, mint a tüdőbeteg, a ki azt hiszi, hogy a lába fáj. Ez a kifejezés sem a bajok okára, sem a törekvések céljára nem talál. Az igazság nem is a szocializmus elveivel vagy eszméjével lázitanak, hanem helyi okokat keresnek az elégedetlenség keltésére. A „szocializmus” mint a helyi elégedetlenségek formai kifejezése szerepel. Az elégedetlenség okai azonban a legkülönbözőbb motívumokból táplálkoznak s a nép törekvése is az egyes községek speciális viszonyai szerint alakul. Itt a magas közéggé pótadó a baj, ott jobb napsámbér kellene, amott a harmados földet a szokott s terhes szolgalmányok nélkül kívánják s más egyéb kívánságokkal cselözzük a megélhetési viszonyok tűrhetőbbé tételét. Tulzás, elfajulás itt is, ott is. De a tulzoknak a többség nem hisz homolyan, velők vezérget a rend embere anélkül, hogy a nép közérzetében nehezen hegedő sebek maradványait vissza. Csak azokkal nem lehet megvárni oly egykönnyen, akik nem tulzó, hanem csupán élni akarnak.

A sajtó egy része nem akarja meglátni, hogy a jelen mozgalom eredő okai a nehézzé vált megélhetési feltételekhez vezetnek. Megelégszik azzal, hogy a mozgalmat, melyet pusztán az igazgatás következményeinek tart, a maga törvényellenes tulkapásai után jellemezze. Megelégednek következképp azzal is, ha e tulkapások egyszerűen megtoroltatnának. A sajtó másik része az akcióban pusztán egy hibás gazdaság-politikai rendszer következményeit látja. Livánja tehát ez ötletből, hogy a gazdasági politika siessen meggyógyítani a krónikus bajokat.

Kinek van igaza a diagnózisban?

Az egyik valóság az, hogy a mozgalomnál olyan elemeknek is szerep jut, akiknek nem lévén veszíteni valójuk, minden alkalmat szívesen ragadnak meg arra, hogy valamit nyerjenek. Ezekért felelősségre senki sem vonható. A másik valóság azonban az, hogy a mozgalomnak tekintélyes számban vannak a jobb módú telkesgazdákból is hívei. Ha a proletárt ragadják magával az elégedetlenség s a rombolás láza, azon még nem csodálkozhatunk, de ahol a földhöz kötött, szolid egzisztenciákat ragad magával ez a láz, ott már baj van, ott már szervezet van, amelyet orvosolnia kell annak a valakinek, a kinek mulasztásából, vagy vétkeiből a betegség keletkezett. Ki ez a felelősségre és kötelezettségre vonható valaki? A kormány mindenestre ideértendő, mert a baj tulajdonképpen a mezőgazdaság belételebe fészkelte magát. Többet kívánunk a földtől, mint a mennyit meg bír. Ebben a tulkövetelésben az állam járt elől, anélkül, hogy a végképen kimerült földnek erejét, birtokosainak rugékonyságát évtizedes sürgetésekre is visszaadta volna. A következmények sulya első sorban ezt az önző szivattyu-politikát terheli.

Mindenki tudhatja, hogy a néppel nem törődtek. Ót meg nem védték, hagyták a nyereszdekés eszközöül. Korteszélokra felhasználták, bizalmát aláásták. Ez részben a kormány bűne? De ebből a mulasztásból magánosoknak is be kell ismerniök a maguk részét, vagy legalább bátorsággal kell bírniök, hogy rámutassanak azokra, a kiket a beismerés megillet.

A szocializmus mozgalomában méltányos s jogtalan törekvések játszanak össze. Ami jogtalan, tehát törvényellenes, azt orvosolni kell a jogvédelem megadott eszközeivel. Jogi állam nem hozhat akkor, mikor a törvény tekintélyének megővéséről van szó. Vagy ha a haború, ezzel kárt tesz. És ha fél intézkedést végez, ezzel is kárt tesz. Ne három szál csendőrt.

küldjön a tekintély helyreállítására, mert ez csak ingerkedés, játéka hívás. Hanem ha már fegyvert visz a játékba, szereze meg intézkedésének a külső tekintélyt is, hogy az ne legyen a összetéveszthető a tornajáték fogalmával. Ez hat a nélkül, hogy fegyverhez kellene nyulnia, három ember nem tekintély, ha vért ont is.

Azonban vannak méltányos követelések is. Ezeket ki kell elégíteni. Kinek? Az államanak egyedül nem lehet. A kormány nem mehet el minden községbe a szociálistákkal alkudozni. A kormány nem tehet olyan józau és által felfogható ígéretek, amelyek lecsapják a legkülönbözőbb okokból forrongó kedélyeket; nem lehetne még abban az esetben sem, ha e következményért minden felelősséget magára vállalna. Holott beismertük, hogy a felelősség súlyát itt-ott a társadalom is osztja. A mindenhatóság ereje s a kötelezettség teljes átérzése hiányzik a kormányból, hogy megbirkózzék a megoldás feladatával. Tényleg nincs is birkózó kedvében.

A megoldásnak az a módja, amelyik fegyveres intézkedést kíván, a kormányé. A megoldásnak az a módja, amelyiket a békés elintézés tesz méltányossá és szükségessé, a társadalomé. Nagyban és egészben elvileg elvárhatja ezt, de a gyakorlatban nem. A gyakorlatban két fél áll egymással szemben: a birtokos s a munkás. Ezeknek kell elintézni az ügyet, ez világos. De hogy intézzék el, honnan vegye a birtokos az erőt, hogy engedményeket tegyen, mikor maga is súlyos megterheltségével küzd?

Hát itt jön a kormány feladata. A néppel magával szóba ne álljon, az állam szocializmus gyakorlatához a népet ne vezesse. Hanem emeljen egyet azon a terhen, s mi a birtokost nyomja s a birtokos emeljen azon a terhen, a mi a munkás népet nyomja. A gazda a kormánytól, a munkás a gazdától több jóakaratot tapasztalhatson, mint eddig.

Ez a fokozatos megkönnyítésnek egyedül keresztülvihető munkája. A keresztülvitel módját is megmondjuk.

Hívjon egybe a kormány értekezletet a mozgalom révén érdekelt gazdáktól. Ugyanez szerezzen tudomást az elégedetlenség megfigyelendő indokai felől. Beszélje meg a teendőket, itéljen a helyzet fölött s ossza fel a munkát, de csendben és ne kiáltványokban.

Osztokodás abban, hogy a felelősség kit illet, ne történjék, ebből elég volt már; hanem szereze meg a kormány a gazdák viszonttámasztott panaszaihoz azt a meggyőződést, a mi még hiányzik a már pontozatokban is kidolgozott agrár program elfogadásához. Vagy szereze meg azt a meggyőződést, hogy annak a programnak nincs testre szüksége, maradjon kiséré szellemnek, maradjon minden a régi ben. Végezni így is, úgy is lehet. De határozott lépés a cselekvés felé, akár a mai állapotok szentesítéséhez, akár egy új állapot megteremtéséhez így is, úgy is kell. Ezt a lépést várjuk. Ki a hibás, ki nem? — az nem kérdés; de hogy orvosolhatni fognak-e a hiba okai: ez a kérdés, a melyre felelni kell.

A szociálista vezetők vállalkoztak erre kedvezően megfelelni, tehát most nekik van igazuk. Am a szociálista apostolok végeredményében még sem adnak kenyeret a népek, holott az egész mozgalom igazi rugója a kenyérkérdés. Annak lesz ennél fogva igaza a végén, a ki a népek kenyeret ad.

* **Miniszeri adomány.** A földmivelésügyi miniszter 500 drb almafa s ugyanannyi körtefa csemétét adományozott Gyúró község részére.

* **Marharakodó állomás.** A földmivelésügyi miniszter Berhidán (Veszprém m.) marharakodó állomást engedélyezett.

* **Sertésvész.** Pákosd községhez tartozó Börgönd pusztán a sertésvész megszűnt és a szárlatot feloldották.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Székesfehérvári Hirlap. A mai lapszámának szerkesztői üzenetében a következő sorok olvashatók: *K. Budapest. Az ügy be van fejezve, a mennyiben Dr. Kr. Zs. ugy N. Ó. a „Fejermegyei Napló“ felclös szerkesztőjét, mint L. A. a „Székesfehérvár és Vidéke“ munkatársát lovgias elégtételadásra hívta fel. A többi az ő dolguk és így nem referálhatunk róla. — Mindenekelőtt köszönetet mondunk tisztelt szerkesztőtársunknak azért a collegiális gyöngédséért, hogy csak a kezdőbetűket méltóztatott kiírni, mert így egészen bizonyos, hogy az érdekelt kérdézősködőt kivéve, senki sem tudja, kikről van szó! Miután azonban szerkesztőtársunk úgy látszik, nincs ez ügy állásáról helyesen informálva, kénytelenek vagyunk őt informálni. — Mindenekelőtt az ügy befejezve nincs, mint a hogyan nem is lehet, mert az ügy jelenleg a budapesti sajtóvizsgálóbíró foglalkoztatja, éppen Krausz Zsigmond ur (bocsánat, hogy ilyen indiskréten kiírjuk az egész nevet) panaszfeljelentése folytán. Annál tévesebb a szerkesztői üzenet, mert a befejezést azzal indokolja, hogy Dr. Krausz Zsigmond lovgias elégtételadásra hívta fel lapunk szerkesztőjét. Bocsánat, ez legalább is tág értelmű kijelentés, indokolásnak meg éppen gyanúsított, mert ebből mindenki azt következteti, hogy Krausz ur s ténykedésével a lovgiasság követelményeinek eleret telt és ha ilyen elégtételt még sem kapott (ez világosan kitűnik a szerkesztői üzenetből) úgy lapunk szerkesztője vétett a lovgiasság szabályai ellen. Hogy ez ügy ilyen kétes világításban ne álljon, tisztelt szerkesztőtársunkat felvilágosítjuk az ügy igaz állásáról. Lapunk szerkesztője megtagadta a lovgias elégtételadást először, mert Krausz ur a lovgiasság szabályai ellenére cselekedett, midőn a sértésért nem a záros 24 órai határidőn belül (lásd: Bolgár F. „A párbaj szabályai“ 14. §.) hanem közel két hónap mulva kért elégtételt; megtagadta másodsor azért, mert olyan sértésért kért elégtételt, a melyért sajtópört inditott (lásd: Bolgár F. fent idézett művének 13. §-át). E két körülmény közül egy is elegendő arra, hogy valakinek lovgias elégtételt anélkül ne adhassunk, hogy magunkat ne kompromittálnánk. Dacára azonban, hogy Krausz Zsigmond ur semmi alappal nem bírt többé arra, hogy lovgias elégtételt kérjen és kaphasson, — lapunk szerkesztője azon esetre, ha a most folyó sajtópör befejezésekor az tűnnék ki, hogy a terhére rótt aktalopás bűnében Krausz Zsigmond ur ártatlan, felajánlotta, hogy az elszenvendő börtöntetésen kívül, — bár erre semmiféle lovgias szabály nem kötelezi, — hajlandó Krausz Zsigmond urnak fegyveres elégtételt is adni. — Hogy ezek után ki vétett a lovgiasság szabályai ellen és kit vezérelt az igazi lovgias felfogás, annak elbírálását a nagy közönségre bizzuk. Igen tisztelt szerkesztő társunknak azonban elárulhatjuk azt is, hogy Krausz Zsigmond ur az általunk felajánlott fegyveres elégtételt nem fogadta el. — Így hát bizony az ügy nincs befejezve. Nagyon sajnáljuk különben, hogy tisztelt lapitársunk collegiális szempontokból, — mielőtt e szerkesztői üzenetet megírta, nem tartotta szükségesnek, hogy az ügy mibenlétéről bennünket is megkérdezzen, mert megvagyunk győződve, hogy ez esetben nem látott volna napvilágot ez a szerkesztői üzenet. Egyebekben collegiális üdvözet!*

18408/1897. sz.

Arverési hirdmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. törvénszék 56553/1897. számú végzése által Deutsch Lajos budapesti czég végrehajtó javára Keszy Mihály székesfehérvári lakos végrehajtást szenvedett ellen 150 frt tőke, ennek 1897. évi május hó 22-ik napjától számított 6% kamatai s eddig összesen 35 frt 60 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólag 1897. évi június hó 12-én foglalt és 420 forintra becsült különféle új butorok és butoralkatrészekből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a székesfehérvári kir. járásbírósnak 18408/1897. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén vagyis Székesfehérvárott, Széchenyi-utcában leendő eszközésére 1898-ik évi február hó 24-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Székesfehérvár, 1898. február 7-én.

Angyal Gábor
kir. bírósági végrehajtó.

Eladó bikák.

AZ ADONYI URADALOM DAJAI
GAZDASÁGÁBAN

1 darab 2 1/2 éves Inthali, 2 darab 1 1/2 éves muravölgyi tisztavérű bika eladó.

További felvilágosításul szolgál

Sztankovics József
kasznr,

DUNA-ADONYBAN.

A szépség

emelésére, tökéletesítésére és fentartására legkitűnőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsírtmentes készítmény a

Margit-Créme.

Hatása meglepő.

Pár nap alatt szüntet széplőt, májfoltot, pürsenést, pattanást, büröktát, (mintessor) és minden más büröajt. Kisimítja a ránczokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is úde, bájos arczint kölcsönöz.

Dr. Mosengeil és Metzger birneves tanárok az arczon levő ránczokat massage által tüntetik el. Erre kiválóan alkalmas a Margit Créme. Ha az arczot naponként Margit Crémellel masszozzuk, nem csak a széplők, májfoltok és egyéb arczisztatlanságok tűnnek el, hanem a ránczok, himlőhelyek és egyéb rendellenességek, melyeket öregység, gondok, betegség stb. okoztak.

Övszer a nap és szél befolyása ellen. Nappal is használható.

Nagy tetegy 1 frt, kicsi 50 kr.

Margit hölgypor 60 kr.

Margit szappan 35 kr.

Margit foggép (Zahnpaste) 50 kr.

Rosettor hajregenerator az ősz hajnak eredeti szinét adja vissza 1 frt.

Hajszőkítő, bármely hajat aranyzókére fest. 50 kr és 1 frt.

Tannochinin pomade legjobb hajapoló és növesztő 35 és 50 kr.

Világosvári Bohus-hajuszpedró délczeg, szép bajus neveésére 25 és 30 kr.

Földes Kelemen

Arad, Deák Ferenc-utca 11. szám.

Laboratorium:

Lázár Vilmos-utca 1. szám.

Bel- és külföldi gyógyszerési és hygienikus különlegességek, kötézerok, toilletto cikkek raktára. Telefon III. szám.

Főraktár Budapestben TÜRÖK JÓZSEF Király-u.

Raktár Székesfehérvárott:

P. Ács Albert gyógyszerésznél.

3 forinton felüli rendelmények bérmentve küldetnek.

A ki nép abar loani, borsulijon MARGIT CRÉMET, de a bvtarárándó legyen olyan, kérien valódi FÖLDÉS-FÖLDÉS-MARGIT CRÉMET.

Orvostudj a barmiforsótdól is vltanástól, csak akkor valódi, ha minden dolos cizmérés vltaszerkezeti VAN LEZÁRVA.

A MAUTHNER-féle

hirneves

konyhakerti és * * *

* * * * * virágmagvak

szert és hatáságilag védett csomagokban,

a törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer- és vaskereskedésekben

kaphatók.

A Budapesten Andrassy-ut 23. sz. alatt létező Mauthner Ödön cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve ábrával és a Mauthner névvel jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

Számok, kötelevek és árjegyzékek tisztán és czízesen!

ALAPITVA 1871. ALAPITVA 1871.

SZÁMMER IMRE

könyvnyomdája (gőzerővel)
KÖNYVKÖTÉSZETE
ES LEVÉLBORÍTÉK-GYÁRA
SZÉKESFEJÉRVÁROTT.

Készít minden néven nevezendő
KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.
Raktárt tart kész nyomtatványokból:

Városi és községi előljárók és árvaatyák számára. Szolgabírói hivataloknak. Ügyvédek, járásbírók és végrehajtók részére. Róm. kath. és ref. lelkészi hivatalok számára. Takarékpénztárak, segély-egyletek, kaszinók és olvasókörök részére. Uradalmak, bérlok és gazdák számára. Gyógyszertártulajdonosok részére. Kereskedők, iparosok és ipartársulatok számára. Szállodatulajdonosok és vendéglősök számára.

Továbbá:
IRÓPAPIROK, LEVÉLBORÍTÉKOK és LEVÉLPAPIROKBÓL
nemkülönbözten
IRODAI SZEREKBŐL:
Tinták, írónok, valódi acz- és rózollak tollnyelet, presz-lvaszok s több ellékből jutányos árak mellett!
Maghívó-, beletti-, cím- és látogató-jegyek czízesen!

STEININGER SÁNDOR Parti divat vászon üzlete

SZÉKESFEJÉRVÁR, Nádor-utca 19. sz. Tejes-köz sarkán.

Az őszi- és téli idényre remekül felszerelt női divat, kész női felöltő és vászon üzletemben szerencsés párti (alkalmi) vételek folytán azou helyzetben vagyok, hogy olyan jutányos olcsó árakért tudok kitűnő minőségű és divatos árúval szolgálni, hogy áram tekintetében legyőztem a fővárosi összes kereskedőket. Saját jól felfogott érdekekben ajánlom meggyőződést szerelni és bevásárlásaival megszerencsésítenni.

Tis telettel
STEININGER SÁNDOR,
Székesfejérvár Nádor-utca,
Pollák épípez áttellenében.

	Ezélit Host	
	frt kr	frt kr
1 mtr jó mosó parget	30	18
1 mtr széles színtartó parget	55	30
1 mtr dupla széles schewiott	50	22
1 vég 30 rőfös schiffon	7.80	4.50
1 vég 30 rőfös czérna Canavász	7.50	3.80
1 vég 32 rőfös vászon	7.50	3.80
1 vég Steininger Creas	9.50	3.80
1 pár tuus szövet függöny	25.-	8.50
1 pár tuus szövet függöny	3.60	1.50
1 dtz. zsebkendő szép	3.-	1.20
1 drb 3 méteres plaid kendő	7.-	2.20
1 vég korona kanavász	9.50	4.50
1 garnitúr ággyártó abros	12.-	6.50

és más e szakmához tartozó cikkek óriási választék rendkívül olcsó árért.
Nagy forgalom, kevés haszon!

D'WÄGNER és TÁRSAJ
EGYESÜLT GYÁRAK
MINT BÉTEI TÁRSASÁG.

BUDAPEST
IX. TINYDY-UTCA 3.
(a Gáztelek malom mögött.)

WIKVIZGYÁRAK és BERENDEZÉSE és ELLÁTÁSA.
SÖR és BORKIMÉRŐ KÉSZÜLEKEK.
FÉMONTÓÉ
ELEKTRO-GALVANIKUS
FEMLEMEZELÉSI
INTÉZET.

KÉPES ÁR-JEGYZÉK IRGYZEN ÉS BERENDEZÉSEN

FOLYÉKONY SZENSÁV

Tűzkáreset végett

a raktáron levő összes áruk minden áron eladatnak.

Cretonok — — — — — métere 12 krajczár.
Barchetok — — — — — " 12 "
Ruha kelmék — — — — — " 15 "

Tisztelettel **LÖWY ADOLF,**
Székesfejérvár, Jókai-u.